

овець. Одні люди повисихали, як скелети, і снували мовчазні, мов тіні, в інших розпухали ноги, тріскалась шкіра і текла з них смердюча рідина. Були такі, що втрачали розум. Різали, варили і їли власних дітей або ловили чужих.

У Кодні були непоодинокі випадки людодства.

Харитончик Ольга зарізала своїх власних дітей: семи та дев'яти років, Володимира та Анатолія. Її заарештували і розстріляли.

По ровах, хатах, подвір'ях лежали трупи. По селу їздив їздовий підводою, підбирав трупи і звозив на цвинтар, де скидав їх до ями. Їздовий за свою роботу одержував сто грамів чорного як земля хліба та черпак баланди.

Майже в кожній хаті були померлі з голоду. Були хати, де вмирили з голоду цілі сім'ї. Стояли їх порожні хати без вікон та дверей. Подвір'я та городи позаростали бур'янами. Сім'я Кравчука Артема, яка складалася з чотирнадцяти душ, вимерла повністю. Та ще в трьох хатах по сусідству померло вісім дітей та четверо дорослих. До жнив 1933 року у Кодні та Закусилівці з голоду померло близько 450 чоловік.

Свідчення Ніни Сидорівни Кравчук

Наша хата була повна дітей. І коли з голоду померла перша дитина, постала потреба викопати яму. Убиті горем батьки дісталися до кладовища і побачили, що яма вщерть заповнена маленькими тільцями.

Дітей помирало так багато, що їх часто хоронили в братських могилах. Голодна смерть найбільше пожирала малих дітей і престарілих, які нездатні були заробити на себе.

Поблизу сучасної Коднянської ЗОШ проживала сім'я Бурячів, вона складалася з шести чоловік: батько, мати, четверо дітей. В колективізацію у сім'ї забрали все: землю, коня, всі запаси зерна, тоді сім'я вимерла.

Іщук Євгеній, що проживає по вулиці Житомирській, згадує Кравчука Миколу, який в далекому 1932 р. був уповноваженим і займався вилученням продовольства у селян. В родині Іщуків забрали все. Мати заховала лише вузлик квасолі. Через кілька днів Кравчук таки знай-

шов жаданий вузлик. Жінку і брата за «злочин» було відправлено до сталінських таборів, де вони пробули аж до 1947 р.

Записала Олена Бенедюк.

Свідчення Ганни Гнатівни Слісарчук, 1915 р. н.

Не дай Боже пережити це Вам, кажуть люди, які були свідками голодомору. Мені було 17 років. Ті події обпікають пам'ять.

Сім'я складалася із п'яти чоловік: батько, два сини і дві доньки жили заможнo, мали клатик землі, свого коня. Восени 1932 р. отримали добрий врожай, але прийшли чужі люди і забрали все з господарства до останньої крихти. Люди не розуміли, що коїться і як довго це триватиме, продукти, які встигли приховати, дуже скоро закінчилися, а коня вкрали прямо з хліва, сім'я залишилась без нічого.

Від голоду почали пухнути ноги. Щоб врятуватись від голоду, брати ходили на поля с. Вертокиївка, там садили на висадки моркву. Хлопці крали з поля моркву (один копав, а другий слідкував, чи немає поблизу вартового), вдома перемелювали стару моркву і разом з лободою, пірієм, висівками пекли «млинці». Сковороду для млинців змащували воском із свічки. Це була краща їжа, як одна лобода.

Немає нічого жахливішого від голодомору, краще вмирати від якоїсь хвороби, ніж пухнути з голоду.

Найбільше запам'ятався один випадок, який стався по вул. Житомирській. В час голодомору там жила жінка, яка мала двох хлопчиків. Сусіди помітили, що діти кудись пропали, а мати не давала чіткої відповіді про дітей. Тоді сусіди викликали з сільської ради виконавця. Коли зайшли до хати, то побачили жахливу картину: в коморі на драбині висіло дитяче тіло без голови, з якого ще капала кров, а в хаті «мати» варила вечерю з вбитого хлопчика. Жінку забрали до тюрми, де недовго вона померла з голоду. Гаїна Гнатівна згадує, що людей, які вмирили, збирали на підводи і вивозили на кладовище, де хоронили у спільній могилі.

«Зайшовши в хату до сусідки, — каже Ганна Гнатівна, — візник побачив мертвих батьків і дитину, яка ще була живою, але рухатись уже не мала сили. «Забирай усіх, навіщо буду їхати ще завтра, адже вона